NĂM THỨ MƯỜI. SỐ THỨ 1891 — MỖI SỐ : 0$02 — NGÀY THỨ HAI 6 NOVEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Tonkin	Cochinchine, Cambodge, Annam, Laos	Chine, Siam	Autres pays	Etranger
Một năm.	6$00	8$00	8$00	8$00	9$00
Các tăng phụ	»	8.00	8.00	8.00	9.00
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00
Sáu tháng.	3.00	3.50	4.00	4.00	4.50
Ba tháng.	1.50	1.75	2.00	2.00	2.25
Một tháng.	0.50	0.60	0.70	0.70	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur

61-63, Rue de Coton, Hanoi

Fondateur : P. B. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 068 de large.

Une seule insertion. . . . 0$30 la ligne
Par contrat annuel
Par contrat annuel et par insertion. . . . . 0$15 la ligne

Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 la ligne
On traite à forfait pour les contrats importants

Nói về những sự rủi-ro của bọn lao-động

Ai cũng biết rằng ở bên Pháp cái bọn lao-động nghĩa là bọn thợ thuyền hễ đang buổi làm công mà chẳng may gặp phải sự rủi-ro, như là gãy chân gãy tay hoặc là bị tàn tật thì nhà chủ nuôi mình đến bội cho mình, nhiều ít thì nào tùy sự thiệt hại đã phải chịu. Ở Đại-Pháp, những người có lòng nhận-từ đã nhiều người xin đem điều luật ấy mà thi-hành tại các thuộc-địa đã lâu, song có mấy nhà phản đối, cho rằng điều luật ấy mà thi hành tại thuộc-địa thì là một cái hại cho các chủ công thương, vì chẳng thiếu gì kẻ làm biếng chực mong lấy khoản bồi thường mà tự hủy hoại thân thể để khỏi phải làm.

Mới rồi ban Pháp-luật thuộc-địa của viện Thuộc-địa (Institut Colonial) có hội ngài để nghe ông Maurice Hersant là một nhà luật-sư thanh niên trứ danh tại Đại thẩm viện bên Pháp trình về cái vấn-đề quan trọng ấy. Nay xin trích lược một đoạn trong tờ trình của ông như sau này để tỏ rằng nhà luật-học Đại-pháp ấy có lòng bác ái, chính trực biết nhường nào.

Mãi cho đến khi tuyên bố điều luật ngày 9 Avril 1898 thì các thợ thuyền hễ bị rủi ro mà viện được chứng có rằng lỗi tại chủ thì mới được quyền đòi bồi thường. Cứ như thế thì chủ không bao giờ phải trách nhiệm về sự rủi ro xảy đến cho người làm công cả. Nhưng vì cơ khí mỗi ngày mỗi mở mang nhiều, sự rủi ro lại để sinh thêm nữa, cho nên nhà lập pháp đã soạn ra một điều luật bảo hiểm khoán cho những người thợ về những sự rủi-ro bất cứ là tại vô ý hay là tại vì cơ-khí tối tân mà để sinh ra. Theo như cái lệ khoán ấy thì người thợ hễ bị rủi ro trong khi đang làm hoặc vì công việc của mình thì chắc được bồi thường suốt khi không làm-lụng được.

Hễ thành ra cô tật, thì người thợ được lĩnh một số tiền hằng năm nhiều ít tùy theo cái tật của mình ; nếu bệnh tật chỉ tạm thời mà quá cái số bốn ngày thì người thợ được lĩnh mỗi ngày một nửa số tiền công.

Cứ như điều thứ nhất luật ngày 9 Avril 1898, thì những sự rủi ro được bảo hiểm là những cái xảy ra tại trong các nhà kỹ nghệ, các xưởng, các nhà máy, các công-ty vận tải đường thủy và đường bộ, các công-ty vận-tải xếp hàng hay là giữ hàng, các kho, các mỏ, các hầm đá, các xưởng làm chất nổ và các xưởng dùng đến các máy chạy không do lực người hay lực súc vật.

Ngày 30 Juin 1899 lại thêm cho cả những sự rủi ro vì các máy tự động mà sinh ra nữa. Đến ngày 12 Avril 1906 lại thi-hành rộng cho cả các công-ty làm sân nữa. Nhà thiết-pháp thực hành điều luật ấy tuân tự như vậy là còn muốn thi-nghiệm sự kết quả nó ở trong các nghề nghiệp ra làm sao đã.

Cái ý kiến đem điều luật về sự rủi-ro thi hành tại thuộc-địa thì đã có nhà nghĩ đến rồi, song gặp phải mấy nhà kỹ-nghệ ở thuộc-địa không thuận, mà viện lẽ rằng điều luật ấy đã sinh ra một nghề buôn vô sỉ, là phát hiện ra mấy cửa hàng chia nhau tiền công hay là tiền thuốc với những bọn thợ vô lương tâm. Lại nói rằng ở thuộc-địa, nghề làm bằng máy chưa có gì và người bản xứ vốn đã vụng dại thì để sinh ra rủi ro lắm, hoặc là có kẻ tự ý làm ra thương tích để được tiền đến mà khỏi phải làm lụng. Một nhà nhật-trình kia lại thuật một chuyện để làm tang chứng là có một tên bếp tự ý làm ra thương tích để tránh việc nấu bếp. Song những lời phản đối ấy xem ra không lấy gì làm đích đáng. Ở nước Pháp có phát khởi ra cái nghề buôn rất phiền ấy thực làm lời cho mấy ông làng vô sỉ, song những nhà bảo hiểm thường kiểm soát rất lắm thì những cách buôn ấy cũng không còn mấy.

Nói rằng ở thuộc-địa công việc làm bằng máy không có gì thì không đúng. Thật ra thì nghề máy mỗi ngày một nhiều như là máy cưa, máy cày, vân vân. Nếu cho lẽ rằng ở thuộc-địa để sinh ra sự rủi-ro nhiều, thì thiết tưởng lại càng nên thi-hành luật ấy lắm lắm nữa.

Còn như nói rằng có người tự ý làm ra thương tích, thì cũng có lẽ, điều ấy sau này sẽ bàn lại, nhưng một người nấu bếp mà tự ý làm ra thương tích như đã nói trên kia, để tránh việc mà lấy tiền đến thì rất vô-lý, vì hãy hỏi ý người bên Pháp ví phỏng có người nấu bếp nào bị rủi ro thì có được tiền bồi-thường hay không ?

Cứ như ý chúng tôi thì không có lý nào lại bác sự thi hành điều luật ấy ở thuộc-địa được, song thường cứ để nguyên như ở bên Pháp mà thi hành tại đây thì cũng có điều bất tiện. Thiết tưởng lấy luật 1898 sửa đổi lại mà thi-hành thì hay hơn cả.

Sao vậy ? Thí dụ như ở thuộc địa thì nên bảo hiểm cho những người thợ làm trong các nhà kỹ-nghệ, các xưởng, các công ty cất hàng và đỡ hàng, trong các mỏ, các hầm đá cùng là những nơi dùng đến máy không do người hay là do súc-vật cử động. Như vậy thì tự ý làm ra bị thương rất khó, vì rằng trong các nhà, các xưởng vừa kể trên đó người thợ luôn luôn do người chủ, hoặc người đốc công cai quản. Và các công nghệ trên ấy phần nhiều bao giờ cũng ở ngay hạt lị, có nhà thương trông nom, thì nhà chủ cũng được vững dạ như là ở Pháp vậy.

Điều luật ấy mà hạn chế lại như vậy thì không thi hành cho các công ty vận tải trên bộ, hay dưới nước, vì trong những nghề ấy, thợ thuyền không có ai trông nom thì không tài nào kiểm soát được. Vậy cái lẽ viện rằng có người tự ý làm ra thương tích thì rất là vô lý.

Nếu điều luật ấy thí-nghiệm trong một thời-kỳ mà sự kết quả được thỏa-mãn thì sau có thể thi-hành rộng cho những nghề khác được.

Ai đọc cái tờ trình trên ấy mà chẳng cảm phục tấm lòng nhân từ của một nhà luật-học thanh-niên là ông Maurice Hersant đã bênh-vực cho bọn lao-động các thuộc-quốc và gớ cho những người ấy khỏi được cái tiếng chỉ ăn rồi làm biếng, tự ý hủy hoại thân thể để được tiền đến mà khỏi phải làm lụng. Một nhà nhật-trình kia lại thuật một chuyện để làm tang chứng là có một tên bếp tự ý làm ra thương tích để tránh việc nấu bếp. Song những lời phản đối ấy xem ra không lấy gì làm đích đáng. Ở nước Pháp có phát khởi ra cái nghề buôn rất phiền ấy thực làm lời cho mấy ông làng vô sỉ, song những nhà bảo hiểm thường kiểm soát rất lắm thì những cách buôn ấy cũng không còn mấy.

Nói rằng ở thuộc-địa công việc làm bằng máy không có gì thì không đúng. Thật ra thì nghề máy mỗi ngày một nhiều như là máy cưa, máy cày, vân vân. Nếu cho lẽ rằng ở thuộc-địa để sinh ra sự rủi-ro nhiều, thì thiết tưởng lại càng nên thi-hành luật ấy lắm lắm nữa.

Còn như nói rằng có người tự ý làm ra thương tích, thì cũng có lẽ, điều ấy sau này sẽ bàn lại, nhưng một người nấu bếp mà tự ý làm ra thương tích như đã nói trên kia, để tránh việc mà lấy tiền đến thì rất vô-lý, vì hãy hỏi ý người bên Pháp ví phỏng có người nấu bếp nào bị rủi ro thì có được tiền bồi-thường hay không ?

Cứ như ý chúng tôi thì không có lý nào lại bác sự thi hành điều luật ấy ở thuộc-địa được, song thường cứ để nguyên như ở bên Pháp mà thi hành tại đây thì cũng có điều bất tiện. Thiết tưởng lấy luật 1898 sửa đổi lại mà thi-hành thì hay hơn cả.

Sao vậy ? Thí dụ như ở thuộc địa thì nên bảo hiểm cho những người thợ làm trong các nhà kỹ-nghệ, các xưởng, các công ty cất hàng và đỡ hàng, trong các mỏ, các hầm đá cùng là những nơi dùng đến máy không do người hay là do súc-vật cử động. Như vậy thì tự ý làm ra bị thương rất khó, vì rằng trong các nhà, các xưởng vừa kể trên đó người thợ luôn luôn do người chủ, hoặc người đốc công cai quản. Và các công nghệ trên ấy phần nhiều bao giờ cũng ở ngay hạt lị, có nhà thương trông nom, thì nhà chủ cũng được vững dạ như là ở Pháp vậy.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 4 Novembre 1922.

Hội-đồng liệt quốc về việc lao-động

Ngày hôm nay hội-đồng liệt quốc về việc lao động đã xong công việc.

Trong khi hội-nghị buổi sáng, hội-đồng bàn về bản dự thảo hoàn cải điều lệ của hội-đồng thì hội-đồng đã đầu phiếu ưng chuẩn.

Sau hội-đồng bàn đến 15 khoản của tiền ban coi về các lời khởi nghị để trình hội đồng. Trong các khoản ấy thì có khoản của M. Thonberg đại biểu thợ thuyền (nước Thụy-điển) xin hội-đồng đãi một cuộc điều-tra về cái tình-hình của Thụy-thuyền trước buổi chiến-tranh tại nước Đức và các nước khác hiện-nay giá tiền tệ sút xuống quá, đối để trả tính mọi phương sách cho cái tình cảnh các thợ-thuyền được phải chăng. Hội đồng ưng chuẩn.

Còn các khoản khác, M. Garlier đại-biểu chủ xưởng (nước Bỉ) xin giao cho tòa trị sự kê-cứu. Song lại cần một khoản của M. Urrutia, đại biểu chánh-phủ (Colombie) xin hội-đồng cầm tạ chánh-phủ Thụy-sĩ về việc chánh phủ ấy tặng hội-đồng miếng đất để dựng nhà hội-quán thì hội-đồng đều ưng chuẩn.

M. Schorch có xin hội đồng bàn ngay cái khoản xin công nhận tiếng Đức làm một thứ quan hoại, chứ đừng giao cho tòa trị-sự xem xét nữa, nhưng hội-đồng không ưng-chuẩn. M. Willoli đại-biểu thợ thuyền (nước Đức) bèn phản đối đòi lời, rồi phải bỏ nước ấy đi mà không dự hội đồng nữa.

Ông hội-trưởng, ông phó hội-trưởng, và mấy ông hội-viên có đọc diễn-văn rồi hội-đồng giải tán.

Tại Thứ-dân nghị-viện

Thứ-dân nghị-viện vẫn bàn những tờ chất-vấn về cái việc một ngày làm việc tám giờ đối với những người làm việc trong hỏ thương-thuyền. Nghị-viện đã nghe MM. Morucci, Marrégis, Féri, Hubert và Gérard trần thuyết mọi lẽ.

Tại trường Tuhộc-địa

Ngày hôm thứ sáu nhân buổi khai học trường Thuộc-địa quan trọng-thư Albert Sarraut có đọc diễn văn. Ngài có nói : ngày nay nền phái đào tạo lấy những người tri thực để dùng trong ngạch Thuộc-địa.

Việc nước Thổ-nhĩ-kỳ

Viên đại-biểu nước Thổ là Ferid Bey có gởi cho quan thủ-tướng Poincaré một bức thư nói rằng nghị-viện Angora không công-nhận những giao ước của chánh phủ Constantinople ký từ ngày 16 Mars 1920.

Nghị-viện Angora đã đồng thanh ưng-chuẩn một bản luật-pháp giao quyền chánh cho nghị-viện. Còn cái vị Hồi-hồi giáo hoàng thì vẫn để cho họ Osman, vậy nghị-viện sẽ cử một vị hoàng thân đích đáng vào chức ấy.

Thị-giá quốc-trái : 3 °/. 58.30. — 4 °/. 1918 63,25 — 5 °/. 1915 — 1916 76.60. — 5 °/. 1915, 1916 76 10 — 5 °/. 1920 87.75. — 6 °/. 1920 91.25

Bordeaux, ngày 5 Novembre 1922

Quan Toàn-quyền Long

M. Maurice Long Toàn-quyền Đông-pháp xuống tàu *Paul-Lecat* ngày hôm thứ bảy để sang Đông-pháp.

Ba-lan với Hoa kỳ

Ngày hôm thứ sáu tại Varsovie đã làm lễ khánh-thành kỷ-niệm đài của nước Ba-lan, ghi ân nước Hoa-kỳ. Kỷ-niệm đài kỷ là của nhà điêu-khắc Ba lan tên là Xavier Dunakowski làm ra.

Việc nước Thổ-nhĩ-kỳ

Nghị-viện Angora hoan hô mà ưng chuẩn lời của Raouf Bey xin đại diện và ngày hôm 2 Novembre làm ngày kỷ-niệm của quốc-dân.

Nước Uruguay và nước Pháp

Ngày 31 Octobre mới rồi, tại Montévideo đã ký bản giao ước ra hạn cho nước Pháp cái trái-khoản 15 triệu pesos của nước Uruguay cho nước Pháp vay trong năm 1918, mà không tăng thêm lãi nữa. Lần này là lần thứ ba, mà theo như lời chánh-phủ xin, hai nghị-viện nước Uruguay đã đầu phiếu ưng chuẩn bản luật về việc hoãn trái khoản ấy cho nước Pháp mà không tăng số tiền lãi nữa. Số tiền lãi ấy định là 5 °/.

Việc nước Ý

Cứ theo như cái chương-trình của M. Mussolini, thì ngày thứ bảy này thành Rome đã làm lễ kỷ-niệm cuộc đình chiến, Ý hoàng, triều đình cùng các quan khách có đến dự lễ ở Notre Damedes Anges, và có đến viếng phần mộ người tử-sĩ vô-danh.

Cuộc giảng hòa Đông-âu

Báo Temps nói rằng một phái-bộ Ai-cập đã đến Lausane để xin cho Zaglol Pacha được đại-biểu nước Ai-cập đến dự cuộc hội-nghị giảng hòa Đông-âu.

Việc nhà Thực nghiệp ngân-hàng

Tiền ban của nghị viện có về việc tài-chính đã ưng chuẩn bản tờ trình của M. Bokanowski về bản dự thảo luật pháp ưng chuẩn bản giao nước và việc dùng số tiền quyên phí để cứu với lại nhà Thực-nghiệp ngân-hàng.

Tiền ban coi về việc thuộc-địa lại đồng thanh ưng chuẩn bản tờ trình của M. Ostrey cũng xin ưng chuẩn một bản dự thảo luật pháp ấy.

Thị giá quốc-trái : 3 °/. 56.25. — 4 °/. 1916, 63,25. — 5 °/. 1915 1916. 75,55 — 5 °/ 1920 87.90. — 6 °/ 1920 91 80.

Bordeaux, ngày 6 Novembre 1922

Cuộc giảng hòa Đông-âu

Có lẽ cuộc giảng-hòa Đông - âu hoãn đến ngày 20 Novembre.

Cuộc vô-tuyến-điện-thoại

Bắt đầu từ ngày thứ hai này, mỗi chiều các công-ty vô-tuyến-điện gọi là « Radiola concerts » sẽ đặt cuộc âm-nhạc bằng vô-tuyến-điện.

Một chiếc tàu mới chế

M. Jules Breton thí nghiệm trên sông Seine một chiếc tàu mới có một bộ cánh riêng cho tàu có thể đi ngược gió được.

Một cuộc đấu võ

Võ sĩ nước Pháp tên là Criqui đấu võ với võ-sĩ nước Anh tên là Walter Ross chưa được một kẻ thì võ sĩ nước Anh bị thua.

Tin Trung-hoa

Ngày 26 Octobre 1922

Việc chiến-tranh ở Phúc kiến

Mấy hôm nay quân Hứa-sùng Trí thắng trận luôn mãi. Tự Hồng-sơn-kiều tiến đánh Phúc-kiến, theo đường của Bắc thắng vào thành. Lý-hậu-Cơ trốn vào nhà lãnh-sự Nhật. Quân giặc vỡ chạy gần hết, thu được hơn hai ngàn quân-giới. Các cửa hàng buôn sự quân Lý-hậu-Cơ cướp phá, đều nhao-nhao bẩm nhau đóng cửa. Lãnh-sự-đoàn cũng đến hội-nghị tại nhà Lãnh-sự Nhật để trả tình việc bảo-hộ kiều-dân. Chiến chiến - hạm Lợi xuyên của Nhật đã phái tuần-chiến-đội thường ngạn. Quân Hứa - sùng-Trí tiến vào trong thành, kỷ - luật rất nghiêm chỉnh, đã bá cáo an-dân.

Hoàng-đại-Vĩ và Lý-phúc-Lâm họp quân đánh Mã-châu, quân giặc không thể chống nổi, đã phải lui chạy. Hoàng, Lý thừa thắng đuổi theo xa vậy đánh hành Phúc-kiến. Lý-hậu-Cơ phải thay đổi mặc theo cửa đông môn bỏ trốn, đã lên chiếc Sở-quan-hạm.

Thành Phúc-kiến đã phá vỡ. Hoàng-đại-Vĩ vào cửa bắc, Lý-phúc-Lâm vào cửa tây. Quân Hứa-sùng-Trí kéo thẳng vào trong thành, nhân-dân đều vui mừng tiếp đón.

Cái nguyên-nhân thành Phúc-kiến sở-dĩ chóng bị được như thế là vì quân Vương - hiếu - Thiên bị Tăng-trí-Bình đuổi đánh, thành ra không kịp cứu-viện cho Lý-hậu-Cơ. Lý-hậu-Cơ thế cùng, thành phải bỏ chạy.

Ngày 27 Octobre 1922

Tin Lý phúc Lâm và Hoàng đại-Vĩ

Quân Lý-phúc Lâm và Hoàng-đại-Vĩ do đường Đại-hồ tiến đánh quân giặc. Hai bên huyết-chiến suốt một ngày đêm, thu phục được Kỳ-châu, cướp được của quân giặc 30 chiếc đại-pháo, 30 chiếc sơ-quan-sang và 600 chiếc khoái sang.

Tin Tào-Côn

Tại Bảo-định sắp có một kỳ hội-nghị trọng-yếu, Tào-Côn và Phùng-ngọc-Tường đều đã thân-hành đi để dự hội.

Việc Nội-các

Lê-nguyên-Hồng tuyên - ngôn về việc Nội-các, tạm không nên biến-đổi, nhưng Tào-Côn đối lương là có muốn làm quấn-hách Vương-sủng-Huệ. Vương-sủng-Huệ đã quyết chí xin từ chức, có lẽ tuần lễ sau sẽ không đến các viện.

Việc bầu cử Tổng thống

Phương-diện Bảo định đối với việc bầu cử tổng thống, tiến hành rất mạnh. Định hễ hai nghị viện họp mà đủ số người chia 3 có 2 phiếu thì sẽ khai hội mà bầu Tào-Côn làm Tổng thống.

Cái nọc đồng-bóng

*Trước khi họ bắt việt bài này, hãy xin có mấy lời nói trước để ai đó biết cho rằng : Ký-giả thực sẵn lòng thành kính lắc nào cũng tôn-trọng các đứng đã qua đời không bè có tiết mạo, có chê bai. Đã hay rằng qui-thần là sự diễu-mang, cái lẽ thực hư xưa nay các nhà báo-học vẫn cho là một vấn đề nghi nan chưa dò được mối manh nào làm xác thực. Nhưng ta chỉ biết rằng, các đứng đã qua đời ấy, đều là những người trước ta mà đều để có công gây dựng ra xã hội nhân-quần từ trước lưu truyền lại mới có ta ngày nay, lúc sống đã có công gây dựng thì lúc chết đi còn lại cái đều thiêng liêng, mà cái đều thiêng liêng ấy nó in lại ở trong cái ý tưởng-tượng, cái lòng kỷ-niệm của ta, mà cùng đời bất vong bất diệt. Ấy cái bản tâm thực quí như thế, mà ngày nay lại phải nói đến *cái nọc đồng bóng* này, nhẫn-tâm chửi-rủa cũng phải cho là vì cái khổ-trang đời với tiền-đồ tiến hóa của quốc-dân mà phải nói ra như vậy, chứ không phải là vô sự mà bịa đặt hư huyễn.*

*Cái trình-độ tiến-hóa của quốc-dân ta rất là chậm chạp, ở trong có nhiều cái ác-cơ hiểm trợng nó tàm cho trở ngại đủ trăm chiều, cho nên về sự khai hóa của người trên thực không phải dễ. Nay ta hãy nói ngay một sự đồng bóng, mà khắp các nơi đàn đàn cũng có, các bậc học rộng kiến-thức ai cũng cho là một sự nhảm nhí chi nhưng kẻ đàn ngu, nhưng lợ một điều là chỉ biết vậy mà thôi không ai chịu rằng đồng đề tinh, vì cơ cái nhẫm đó chẳng quan-hệ gì như là một trò đàn vậy mà thôi. Ôi ! nghĩ vậy thực lầm, ta có thể nói được rằng : Cái sự đồng bóng ấy nó thực là một thứ độc hại không gì bằng, nó hại đề cách, có lẽ còn hại hòn thuốc phiện và cờ bạc là hai cái hại đương thịnh-hành ở khắp các nhân đồng trong xã-hội ta ngày nay, làm cho ám dân trí, hại dân phong, thương dân tài có khi làn dân mệnh nữa cũng có. Ta chớ coi thường, cái hại đó thực rất gớm ghê, nó lại man diện lấy hại ra nhiều người chẳng khác chi các bệnh truyền nhiễm, cho nên gọi là *cái nọc đồng bóng*, cũng không phải là ngôn ngoa.*

Cái hại đồng bóng tự đâu mà ra ? Đó cũng bởi là cái lòng sùng thượng qui-thần nó lầm của người mình mà ra vậy. Cái lòng sùng thượng ấy thực khác hẳn cái lòng sùng thượng của người các nước văn-minh, những quan lòng chỉ ngờ rằng qui thần có cảm-quyền tích phúc giáng họa cho loài người, lòng người ai chẳng muốn được phúc mà tránh họa, nên thì nhau mà sùng thượng qui-thần ; có biết đâu qui-thần là đứng cao minh, há để có lòng tư vị mà cầu cạnh được. Đã sùng thượng một cách sai lầm như vậy, nên người nào người nấy đều muốn hết sức siểm nịnh, bịnh như muốn cho qui-thần biết yêu riêng đến mình, nào đài cao điện lớn, khuya sớm phụng thờ, hương ngát hoa thơm, đêm ngày cửu khẩn ; cho đến những kẻ càng dành hạ bộ, cũng cố dựng lên một tòa liên tranh nước bát hương làm nơi phụng sự. Lại sợ rằng cái hại phúc mình không biết đến làm bằng chết, muốn được cùng qui thần trực tiếp, nên

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

mới sinh ra tục lên đồng xuống bóng để được tiếp kẻ cầu, coi như quỉ-thần ở đâu bao giờ mình, gọi là đến ngày được, làm điều tiết mạn, không biết rằng như thế là đắc tội với qui thần. Cái lòng mê hoặc cần kẻ lần nọ đến thế là cùng cực, trông qua thêm nỗi tức cười, và nói đến lại sinh lòng thương xót. Làm sao mà tức cười? Qui-thần đã là các đứng cao minh, nghiêm trang thành khí thì chầu chầu đã cần được, mà chúng làm như trò trẻ, cười nói chơi đùa. Làm sao mà xót thương? Đương ngày người các nước hết sức tiến bộ, để cần cái hạnh-phúc văn-minh, mà người mình còn chìm đắm ở nơi hầu ám để cần cái hạnh-phúc không đâu, phúc không thấy mà cái họa ngay vong hiện như đã tiềm phục ở đâu sau lưng vậy.

Về cái tệ-đoan trong sự đồng bóng không biết sao mà nói cho cùng, hầu các ngài thức-giả đã từng xét biết lắm rồi, tôi không cần phải nói lắm thêm rườm. Các ngài duyệt báo tất đã có xem đến mục thời-sự « Thánh giả hại người » mà bản báo đăng trong kỳ mới rồi đây, thì đủ là một cái tang chứng về sự hại đồng bóng thực đã rành rành, mà luống những chau mày nghiến răng cắn gián cái thủ đoạn của những phường ngu-dân hoặc thế. Vì vậy như trên kia có nói là hại dân mệnh thực không phải là lời nói vô kế. Còn như làm cho hại dân tài là làm ra càng cấp chay tiền, có kẻ tốn đến hàng nghìn hàng trăm, thất cơ lợ vận; ám dân trí là đem những điều huyễn hoặc quyến dỗ kẻ dân ngu; hại dân phong là tụ ngũ quần tam có khi sinh ra những sự là tích gian-dâm mất hết liêm sỉ. Ôi! Cái nọc hại đó còn sâu cay hơn nọc rắn nọc rết biết mấy muôn lần, vì nó hại nhiều cách đến như thế.

Nhưng nói đến đây ta lại phải bình tâm mà xét lại, đối với những kẻ làm mê đồng bóng ấy ta thực không có lòng oán trách chi, vì những kẻ đó đến là những hạng ngu dân, có ngu thì mới mê hoặc, cũng chẳng qua vì cái trình-độ tiến-hóa của toàn thể xã-hội mình từ xưa vẫn thấp kém dụt hèo, cái cây không tốt, thì cành lá lấy đâu được tươi. Ta chỉ đáng nên lo là những hàng dân ngu bị nọc hại ấy ở trong xã hội lại chiếm một phần đông, vậy nên ta phải kíp nên đề-ỉnh, Ta cho nên đem cái lãnh-nhãn mà ngồi coi cái nọc độ nó triển nhiều mãi đến tà, ta lại chớ nên trách oán rằng sao tự chúng không mau tỉnh ngộ. Vì chúng đã ngu thì cần phải có người chỉ bảo, nếu không thì dẫu hại đến thế nữa, chúng cũng cứ đâm đầu vào, chứ tự lĩnh ngộ ngay thế nào được. Vậy thì cái chức trách đề-ỉnh ấy, các nhà thức giả chẳng nên vui nhận, mà lại chỉ biết vậy coi thường như trước đu? Nhưng nói đề-ỉnh là cốt ở hiểu bảo cho chúng cái lẽ sai nhầm, chứ không phải là bảo bỏ hẳn sự phụng sự qui thần, mà làm mất cái lòng trông nhờ các đứng đã qua của người ta vậy!

Sở Báo

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài duyệt báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt quí ông nào mua thì gửi tiền cho hỏ khỏng có tiền gửi theo giấy mua thì bản quán không trả lời. // Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

Nam-quốc hiếu-tử ca

(Cả thảy 42 truyện)

(Tiếp theo)

Bài thứ ba mươi ba

Nguyễn-thị-Quyên

Tiết hiếu phụ trong phần nữ truyện, Ở Nghi-xuân có Nguyễn-thị-Quyên. (297)

Tuổi khi đôi tám thanh-niên,
Tóc tơ sớm đã đẹp duyên phỉ nguyền.

Nỗi đau anh chồng-mến đem, ngày. (298)

Lờ thành (300) một giọt châu sầy,
Kiếp sau chưa chắc, kiếp này là thôi.

Hồn đỗ-vũ (301) đòng ngồi chếch-mác,

Mẹ chồng trên tóc bạc đa sơn.
Tảo lần hết đạo dâu con
Rau ngân Hồng-lĩnh (302) cá cồn Bạch-hộ. (303)

Tình Hoàng-hộc (304) lòng hỏ ấp mối.

Thay việc chàng sớm tối một thân.
Mẹ già thêm mắng canh chồn.

Đường sương lận lội giếng tần (305) đêm đông.

Nơi Hàng-thủy (306) lánh vòng trần,
Nước tam xuân (307) rửa khúc mê tâm.

Báo ân (308) ngửi đinh bương thâm,

Nghĩa thâm đã vẹn tình thâm cũng tròn.
Cửa duyên-phúc (309) chiêu hồa báo phụng.

Nguyễn trăm năm thề cũng đồng-tâm.

Nhẫn nhe những bạc quần thâm,
Nên chăm đèn thắp hương châm với càng!

Bài thứ ba mươi tư

Lê-văn-Trạch

Xử cảnh biến một lòng chẳng chuyển,

Người Phú-an quê huyện Tuy-hòa.
Là Lê-văn-Trạch đó mà.
Yên lòng cần khổ, thờ cha bấy chầy.
Trách con tạo sao hay kho khiến,
Cha hòn ra nằm tật bệ-ngung. (310)
Chừng nay ma-mới (311) vì đâu,
Con ngươi thề lấy bệnh đau thế nầy.

(306) Huyện Nghi-xuân nay thuộc tỉnh Hà tĩnh.
(305) Điển kinh Thi : «phiếm bỉ bách châu » nghĩa là lánh đành chiếc thuyền gỗ bách, nói về nhơn người đâu bà góa chồng, không biết tương tư vào đâu.
(304) Hàng Bạo Anh góa chồng từ khi 18,tuổi giữ tiết không lấy ai nữa.
(305) Về đời Xuân thu bên Tầu, có một người con gái ở nước Kỉ, trong chồng chết về việc gì đó thành cha nhỏ vua, chồng chết thành mồ nhỏ, nước mắt rơi xuống chân thành, tức thì thành ra theo giọt nước mắt mà tự vẫn.
(301) đỗ-vũ là tên chỉ cho cha con quốc, truyện đời xưa nói rằng có vua nước Thục tên là Đỗ Vũ, sau chết hóa làm con quốc.
(302) Nói Hồng-lĩnh thuộc về đất huyện Nghi-xuân.
(303) Cửa Hồ-lỏ ở trong vùng Hồ-lỏ thuộc phần hồ hai Hà tĩnh, vùng ấy nước sâu mà có nhiều thứ cá ngon tu ở đấy
(304) Hoàng hộc là con chim vàng anh. Xưa có người con gái thương chồng ra làm hải-hà hoàng hộc.
(305) Giếng khơi thì hay mọc rau Tần.
(306) Là nước sông Hằng-hà bên nước Ấn-độ tức là sông Găng do bày giờ, vì phật sinh đạo tức ở địa phương sông đó, vậy tỉ công đức phật về lương công như nước và cái sông thăng độ,cho nên người gọi cửa phật chẳng tức như là nơi Hằng thấy.
(307) Câu Tam xuân ở về làng Trà-xuân huyện Nghi-xuân trước cửa nhà Hoa-Hàng.
(308) Chữa Đạo tu ở về hạt phủ Thừa-thiên.
(309) Chữa Duyên phúc
(310) Ông Bá ngưu là học trò thánh Khổng-tử, ông bị ở bệnh ở nước Lỗ, chẳng may bèn chứng bệnh phong.
(311) Chứng ma mọc là chứng nổi từ đất lên từng vệt ở chân tay.

Nơi chân chiếu sớm thay khuya đòi.
Luống tìm thang nẵng rọi mưa chan.

Những mong cha khỏi bệnh nàn,
Đâu Thiên-ý (312) đã kêu van mấy lần.

Trải bao độ thâm phân (313) liên thuốc,
Gan Rái tươi (314) cũng nước Rân ngâm.(315)

Nào thang Hóa-độc (316) chuyên cần,
Lòng giời cảm thấu bệnh nguồn bỗng tan.

San đẫn lác mấy ngàn lên cối.
Chẳng rõ ràng theo thời người ta.

Ơn vua mấy chữ cho hoa. (317)
Về vang con hiếu tiếng mà họ Lê.

Bài thứ hai mươi nhăm

Nguyễn-Đạo

Ông Nguyễn-Đạo hiếu nghì còn truyện.

Nhà Quảng-nam về huyện Lệ-dương.

Vốn người hiếu thảo nghĩa phương,

Nam trân, Nhục-quế (318) hình đường lễ thường.

Giếng Cổ-tỉnh (319) mở gương trinh bạch,

Đèo Ải-vân (320) diện mạch thuần lương

Phong-lưu nho nhã văn chương,
Tả-tài cũng để dự hàng bảng thu.

Bốn mươi tuổi lẻ (321) cho khiêu bộ
Ơn Triều-đình sắc cỏ điển chương.

Nghỉ ngơi trần có dài dương,
Bóng dàn để xế, mái sương đã tà.

Kìa trờ triệu ở nhà thờ đường.

Đỗ tổ lòng mong tưởng mấy may.
Trên bàn chầm thạch (322) bương bay,

Lòng Ngu-cao (323) thiết được ngày kính nhiệt.

Nghĩa-ương (324) vâng dạy dựng rồi

Phòng khi hái lá, cửa người chồng que.

Lòng Mậu-kiến (325) so bề nghĩa khái

Nhà Giác-trai (326) sánh lại thanh-danh.

Phúc nhà hiển hiệu rành rành,
« Ngân-hải nghĩa-sĩ » triều-đình ban khen.

(Còn nữa)

Các-đình. Phạm-nguyễn-Cấp

(312) Đức Thiên-ý ở về đời hai tỉnh Bình-thuận trở trong có hay cầu cúng, nghỉ gặp khi có bệnh tật thì lại đến chùa chiền thờ phật hỏi cho khỏi bệnh
(313) Ông Cân-Triều đời xưa có bảo vua nước Ngô rằng, nếu nếm phẩm người có bệnh hễ thấy đắng thì là bệnh sắp khỏi mà đỡ nhiều.
(314) Sách thuốc tả có dòng gan con rái và nước rái mai gồm để làm thuốc chữa bệnh phong
(315) Trong sách thuốc có bài thuốc bảo đọc đã chữa bệnh phong.
(317) Áo cho hoa là áo qui của vua, người ta được chữ vua khen vì công như vua ban áo cho hoa vậy.
(318) Trồ sản Quảng-nam có quế nam trân và nhục quế tối tiếng.
(319) Giếng Cổ tỉnh ở trên đỉnh núi Ải vân, khi xưa ông có giữ tiết cho Lê-Kỳ, thì đàng nước giếng Kỳ đã sẵn mát lắm.
(320) Đèo Ải vân ở chỗ giáp giới Quảng nam với Thừa thiên.
(321) Lệ Minh mênh cho tới tài đến 40 tuổi thì được khiêu bổ.
(322) Đá thêm thạch sản ở đây nói Ngũ hành ngoài Bắc nắng.
(323) Ông Ngu cao tự không làm quan, ở nhà nuôi mẹ, người về đời Xuân thu bên nước Tần.
(324) Nghĩaương là nhà khao để chứa thóc, đã còn giáp người ta khi nghèo đói
(325) Ông Nguyễn-mậu-Kiến người phủ Kiến xương huyện Trực-định, người ở thời vua Tự đức, ông ấy nhà giầu làm có lập Nghĩa xương và quyên xuất tiền đương nhà học, giúp khi đói mất mùa, ông ấy quyên chẩn, cấp cho dân đói. Vua ban khen cho bảo Ân sắc, vậy người ta thường gọi là ông ân Kiến.
(326) Ông Vũ huy Tuốc người làng Lũng điền,Nam định, ông đỗ Tiến sĩ,nhà được 1 ấm con chân và a cũng thành đạt cả, ông ấy tiếy hiệu là Giác-trai.

Cung-chiêm đền Kiếp-bạc

Trước khi kỳ giả đem câu chuyện sang chiêm sau này cũng nên công dẫn nhắc, hãy xin có mấy lời tự trách tiên bổ cùng quốc-dân rằng : Kiếp-bạc là một nơi danh-thắng ở xứ Bắc-kỳ mình, sơn kỳ thủy tú, cái cảnh vật hữu tình đủ tư thức là cái nhàn sắc mà mọc của Tạo-quốc ta, mà bấy lâu tà những vô tình, hễ phải danh giàm lợi khóa, cái thiên bảo bị ở nơi trần-đô lao-lục, mà không đoái tới viếng thăm. Đâu có có lễ thờ thực, cây cỏ đìu hiu, gió giăng thờ thẩn, để cho non sông luống những đợi chờ vì ta. Vì lại Kiếp-bạc lại là một nơi linh tích, cái đền thơm cửa một vị đại anh hùng đại hào kiệt mấy trăm năm đã từng lập nên công nghiệp lỗ đất long trời, mà mấy mồ mặt cho nói giống chúng ta, làm nên một đoạn quang vinh lịch sử hay hoàng xán lạn ở trong đó. Ấy thế mà, người ngoại quốc đến đây là đều cái chiêm bái, vội tỏ vài lời, trước là để thay lời trần tụ với đồ nhân, sau là muốn đem cái lòng sốt sắng mà nhắc lại những kẻ công to thì nhớ bằng như ta bấy lâu vậy.

Ngày 20 tháng tám Annam là ngày kỉ nhật đức Trần Hưng đạo đại-vương ở đền Kiếp-bạc,huyện Chí-linh,thuộc về tỉnh Hải-dương.

Tôi nhân dịp tiện đi chơi xem hội từ ngày 17 tháng tám cho tới ngày 20 mới về, trong ba bốn hôm tôi đi xem khắp cả, ở nơi đó thật là một nơi danh thắng trong xứ Bắc-kỳ ta vậy. Tôi nói mấy lời quê mùa tôi người bàng ngày đem ghi vào nhật trình lấy làm vui.

Thoạt tiên tôi ở dưới tàu thấy bước chân lên bờ sông, thì ngó thấy có một đống nói đất chạy vòng quanh lại hình như cái tay ngai. Đến thì bằng đất đỏ ở chính giữa, nhưng mà ở dưới đồng bằng, cách chân nói độ 10 thước vậy.

Ở về phía nam, có một quả núi, trên có chùa gọi là chùa Nam-tào, phía bắc có một quả nữa, trên cũng có chùa gọi là chùa Bắc-đẩu, hai quả này đều chầu lại trước mặt đền ngồi cả.

Ở về trước cửa đền thì có sông Lục-đầu, ghé gần bờ sông có hai thửi đất nổi lên hình như hai cái thanh kiếm vậy.

Tôi đi vào trong đền, thoạt đến cửa Tam-quan sơn son thếp vàng lộng lẫy ở phía ngoài có đề 6 chữ đại tự (Trần Hưng-đạo đại-vương-từ) ở phía trong đề 5 chữ đại tự rằng : (Vạn cổ thử giang sơn)

Chính chỗ thờ ngài thì có ba cái điện làm bằng ngói đỏ, theo kiểu Tàu, hai bên có hai cái nhà bia, và một cái giếng trồng cây cối rất nhiều, có thể bằng cái giếng chùa. Ba bức điện đều có hai cái biển-nã bằng ngói ; hai bên bình hàng mỗi bên có ba cái nhà quan-viên, và đề cho hình trăng đồng trong những khi hội lễ. Ở tận ngoài cùng gần tam quan thì có một cái nhà bia, và một cái giếng trồn xây gạch nước trong sạch lắm.

Giữa sân đền có 4, 5 cây cổ thụ bóng mát rợp cả sân gạch, không biết những từ đời nào ? giá thiết cảnh rừng, sương gieo là biếc, bình như cái lĩnh-quang hàng-khí vẫn vẫn phảng phất đấy.

Ngày ở đền đến non ra ngoài sân, có xây một cái nhà đề *kết*, hễ ai có hàng tâm hàng sẵn thì bỏ vào đấy, nghe nói sau hai cái sẽ tiền công ấy thì lăng sẽ tới thu nhập. Từ khi quan Khâm-sai Lê Đại-cương ngồi mới lập ra cái kết này, hiện hãy giờ tiền kết thời quan lãnh giữ lấy để sửa sang và đắp, bảo nọ tới thấy quan huyện Chí-linh nói có muốn rằng sẽm nay tiền kết được tới hơn một nghìn đồng bạc, có phần tưa sám ngoài.

Ở bên cạnh đền về phía nam có xây một cái lăng ở trên gò cao gọi là chùa Lục-viên, trên ban thờ có một ông tượng gỗ, trông hình liệt lắm, hai bên có đề đủ hai câu đối rằng : (Nguyên bằng sấi Thất linh thanh. Đảo phong tiêu phục mãng, Đức thủy tinh cuồng lan, tảo thanh bắc-tải). (Nguyên là phi thiên thần kiếm, ngộ quốc trâm gian-thần, đề dân trừ nghịch Lễ, tinh phá đông-lưu).

Chung quanh đền thì xây tường bao bọc cả, thật-là kín đáo, trong ngoài đều lát gạch vuông sạch sẽ lắm.

Từ bờ sông vào trong cửa Tam-quan, cả làm một con đường rộng rãi lắm, xe ô-tô chạy thẳng vào tận Tam-quan được, hai bên vệ đường những người làm lều bán hàng sơm, chén khách trợ chen chúc như hát ộp.

Đêm hôm 18 có một nhà bán hàng ở vệ đường kêu nhầy nhỏ, đến lúa quan sở-tại đòi hỏi thì nó nói tự nhiên chảy.

Những thất-lang lão-bà thiếu-nam tín-nữ ở các nơi Đông, Nam, Đoài, Bắc mọ lm con, hễ bề chân kéo đến là bái đông không biết bao nhiêu mà kể. Từ ngày 15 cho đến 20 những người đi bộ không kể, còn ở dưới sông Lục-đầu có ba bốn cái tàu thủy và vài ba trăm chiếc thuyền nhàn cũ ở hành khách về đền, chuyến nào cũng chen chật như nêm cối.

Tôi đứng ở trên nói trông xuống sông thì thấy ở trên nóc tàu và trên mui thuyền đều cắm cờ đỏ ba phấp phới như là trẻ, xem vui con mắt, nghe ở trong thuyền thì có tiếng trống, tiếng sênh, sen tiếng chầu văn thực cũng vui tai ! đó là nói phong-cảnh ở ngoài sông vậy.

Ở trong đền chính và bên chùa Nam-tào, Bắc-đẩu, Lục-viên lắc nào người cũng đông như kiến ! bọn nào bọn ấy, lưng thì đeo gươm giả, roi sơn, đầu thì đội mão xôi gà luộc, hay là cắn quả bánh trái, trầu cau, vàng hương vân vân, cỏ chen vai nhau mà vào đền làm lễ, hai tay nắp lại đàng vái một hồi, đọc một bài trạng tấu, xong rồi mỗi người rút một quẻ thẻ cầu tài, cầu con, mỗi người xin một lá đều để trở tỉ, mỗi người bốc một vốc tàu hương đem về để phòng bệnh. Cũ hết lũ ấy ra thì lũ khác vào, những đo vàng giấy đốt ra, to gần bằng đống rạ, khói bương thấp bay nghi ngút như thị sa mù, nên sáp đốt sáng như thể sao sa vậy. những đồ lệ vật đem đến nhiều quá không biết đâu mà nói cho xiết được.

Ôi ! sự cần cũng người mình trong ngày kỷ-niệm ấy thực kỳ thay !

Thấy cái quang-cảnh đi lại nằm nắt như hia, giá có người ngoại quốc nào mới tới quan phong, si chẳng ăn phục cái lòng kỷ-niệm của người mình đối với các đấng đời trước một cách chu truất, nhưng chỉ tiếc một tấm lòng thành lại thiếu thốn về học pháo, nên mới sinh ra nhiều sự tiết mục đáng nên phàn nàn vậy.

Nghĩa hương, Trần-quang-Triệu.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 5 Novembre nầy, giá bạc ở kho Nhà nước định là 7 f. 70.

Quan Toàn-quyền Long đã xuống tàu. — Quan Toàn quyền thực-thụ tại Pháp có điện hôm 3 Novembre rằng ngày 4 nầy ngài sẽ xuống tàu *Paul Lecat* sang Đông pháp. Vô-tuyến-điện ngày hôm qua cũng đăng rằng quan Maurice Long đã xuống tàu hôm thứ bảy.

Ngày hội 11 Novembre. — Chương trình ngày hội Chiến-thắng 11 Novembre nầy đã nhất định như sau này :

Ngày 10 Novembre

18 giờ : Bắn 21 phát đại bác ;
21 giờ : Rước đèn, rước sư-tử ;
22 giờ : Chiếu bóng ở giữa trời, trước cửa nhà hát Tây.

Ngày 11 Novembre

6 giờ : Bắn 21 phát đại bác ;
8 giờ : Điểm binh ở bờ sông ;
8 giờ : Leo cột mỡ ở vườn hoa hàng Than, Cửa-nam, Bờ-hồ, Chợ-hôm, Cây đu ở chợ hàng Da (suốt ngày).
9 giờ : Thi xe tay ở bờ sông, từ phố Leclaucer đến chỗ cây đồng hồ ở vườn hoa nhà hát Tây.

Chọc thùng, đập nồi, bắt lươn ở vườn hoa nhà hát Tây.

Đánh quần ở sau nhà Tây.

15 giờ 30 : Thi xe hoa :

Bắt đầu xếp hàng từ 15 giờ.

Cái xe đầu thì đứng ở trước cửa tòa Đốc-lý, còn những xe khác thì xếp hàng cả ở đường Francis Garnier, bờ hồ và hàng Cau. Các xe sẽ chạy vòng quanh vườn hoa Paul-Bert, ở đó có năm hoa, rồi lại đi sang đường Courbet, Balny Francis Garnier, Dominé để lấy thưởng rồi sang đường Henri Rivière, Le clanger, Courbet, Paul-Bert và giải tán ở trước tòa Đốc-lý.

21 giờ : Đốt đèn ở quanh hồ Hoàn-kiếm và các công-sở.

22 giờ : Nhảy đầm ở sân thể thao đường Bobillot. Ấn phải trả tiền.

Suốt ngày ở vườn hoa hàng Da có hát chèo.

Ngày 12 Novembre

14 giờ : Thi xe đạp ở trên trường đua.

18 giờ : Tiệc sâm banh ở tòa Đốc-lý.

21 giờ : *Hát tuồng Tây* ở rạp hát Đôn-thủy do mấy nhà tài tử Pháp diễn.

Cuộc điểm binh ngày hội 11 Novembre. — Cuộc điểm binh ngày hội 11 Novembre sẽ mở tại bờ sông đường Clémenceau hồi 8 giờ sáng. Các hàng quân sẽ do quan nguyên-soái Sicre quản-đốc. Rạp các quan khách ngồi sẽ dựng tại trước cửa sở Thương-chính. Các hàng quân đến bận áo vàng.

Nếu hôm ấy trời tạnh ráo thì các tàu-bay sẽ dự cuộc mà lượn ở trên không.

Đúng 8 giờ thì quan quyền Toàn-quyền và quan Thống-soái ở phía Trảng-tiền và đường Paul-Bert ra lại. Khi các ngài tới nơi thì sẽ có kèn-garde à vous» bảo tin. Quan Thống-soái đưa quan Toàn-quyền lên rạp rồi thì ngài sẽ duyệt binh sau cái cầu thang.

Từ 7 giờ 55 trở đi thì xe cấm không được qua lại đường Clémenceau và đường France.

Cuộc rước đèn ngày hội. — Đến tối 10 Novembre nầy là trước ngày hội, sẽ có một cuộc rước đèn đặc biệt, đúng 9 giờ họp tại trước cửa sở Thương-chính đường Bờ-sông, rồi qua các đường phố sau nầy :

Đường Maréchal Galliéni, Lanbarède, Bobillot, Paul Bert, Henri Rivière, Dominé, Francis Garnier, Paul-Bert, hàng Trống, hàng Gai, hàng Bồ, hàng Bát-đàn, đường Bichot, rồi vào thành.

Phường nhạc ở vườn hoa. — Đến ngày hội 11 Novembre nầy, tại vườn hoa Paul-Bert từ 3 giờ rưỡi đến 5 giờ trong lúc thi xe hoa sẽ có phường nhạc-binh đến thổi, vậy buổi nhạc hôm sau là chỗ-nhật sẽ không có.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

N° 97

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Đức-ông bỗng ngẫ người ra, dường như không may bị cái cột đổ đè phải, Nhưng đó là một cái chí khí trầm-mặc hay là một cách kiên tâm của Mã-gia-linh công thì phải hơn.

Giáo-chủ vừa trở dậy vừa nói :

— Tiên-sinh cho phép tôi thử đôi tay đi xem sao. Tôi muốn hợp tất cả các bậc học thức nhất Âu-châu đến đây mà thăm bệnh cho tôi . . . Bắt cứ là thuốc gì, miễn là cho tôi sống được thì thôi.

Ghê-nô rằng :

— Một cái tinh mệnh thiên kim như linh mệnh của Đức-ông, tôi dám bá đảm tự phụ lấy cái ý kiến một mình mà phán đoán hay sao. Xin Đức-ông chớ nên nghĩ vậy. Tôi đã họp tất cả các bậc trong-y quốc-thủ trong nước Pháp và cả toàn Âu . . . Vừa mười hai người.

— Thế họ nói sao ?

— Họ nói rằng bệnh tướng-công là bệnh chí tử. Tôi còn cái bản y án của họ đã ký tên ở trong cặp nầy. Nếu Tướng-công muốn xem cái bản y án ấy, thì tướng công sẽ thấy tất cả các cái bệnh danh bất trị mà chúng tôi đã khám phá ra được. Trước hết có . . .

Mã-gia-linh đẩy tờ giấy ra mà lên tiếng rằng :

— Không ! Không ! Thôi, xin chịu thầy ! Chịu thầy !

Tấn kịch xạo-xuyến ấy qua, tiếp đến hồi lâu lặng ngắt, trong khi ấy thì giáo-chủ đã hoàn hồn lại, liền ỉm bẩm rằng :

— Thầy ấy vậy lại còn thầy khác, còn những thầy gia truyền, những bác lang băm, trong nước ta nhiều kẻ bị các tay danh y đã bỏ rồi. thế mà họ cũng chữa đến chú Thốốc-46,mà chẳng khỏi chán đấy à. Những anh lang thang đó mười bận giết người, nhưng lại trăm lần cứu khỏi.

— Tướng-công không thấy rằng một thằng nay tôi đã đổi ơn đền chọc lăn đấy à ?

— Có . . . vậy thì sao ?

— Vậy thì, tôi đã tiêu bết năm vạn lạng đề mua các bí-phương của những thằng cỏ-quái ấy ; công-ngân đã cạn, mà tư-nang cũng sạch rồi, Tướng-công không khỏi được, không có cái nghệ thuật của tôi, Tướng-công sẽ bất đồi.

Giáo-chủ lắm bẩm rằng :

— Thế là xong ; thế là xong ! . . .

Giáo-chủ dương cặp mắt rầu rĩ mà nhìn những của cải chung quanh mình, rồi thở dài mà rằng :

— Ta sẽ phải lìa bỏ cả, ta chết, Ghê-nô ơi ! Ta chết !

Thầy Lang nói :

— Ồ ! Chưa chết đâu. Bẩm Đức-ông.

Mã-gia-linh nắm lấy tay Ghê-nô, rồi dương hai con mắt thảo lão mà nhìn vào cái bộ mặt điềm nhiên của thầy lang mà hỏi rằng :

— Trong bao lâu nữa bỏ ?

— Cái đó, không khi nào nói được bẩm Đức-ông.

— Với những người thường thì thế ; nhưng với tôi đây . . . tôi đây mỗi phút bằng một kho vàng, Tiên-sinh nói cho tôi biết, Ghê-nô tiên-sinh ơi ! Tiên sinh nói cho tôi hiết.

— Không ! Không ! Bẩm Đức-ông.

— Tôi nói rồi mà. Tôi muốn vậy mà. Ồ ! Tiên-sinh hãy cho tôi lấy một tháng, mà trong ba mươi ngày ấy, mỗi ngày tôi sẽ trả tiền sinh mười vạn lạng.

— Bẩm Đức-ông, đó là Chúa trời, chứ không phải tôi, ban được cho Đức-ông những cái ngày nhiều dương ấy. Vậy Chúa-trời chỉ ban cho Đức-ông mười lăm ngày mà thôi.

Giáo-chủ thở dài một cách rất đau đớn, rồi vật mình xuống gối mà lẩm bẩm rằng :

— Đa tạ tiên-sinh, đa tạ.

Thầy Lang sắp đi thì cái anh bấp hồi ky lại nhỏm dậy, hai con mắt đỏ lừ ra mà nói rằng :

— Lặng yên nhé ! Lặng yên nhé !

— Bẩm Đức-ông, tôi biết cái việc bí mật ấy đã hai tháng rồi. Đức-ông coi đó thì biết rằng tôi đã giữ kín lắm đấy chứ !

— Ghê-nô tiên-sinh ơi, cái món tiền của tiên-sinh, tôi sẽ xin cho tăi. Tiên-sinh bảo Ba-liên bắn sai người đi mời Côn-bê cùng lại đây, đi ! đi !

Côn-bê

Côn-bê nào có ra gì, suốt cả buổi tối ý vẫn đứng cói chuyện với Bơnu-an và Ba-liên ở ngoài hàng hiên, đàng cái cách hóm vật của những kẻ ỷ chốn triều-đình mà tán tỉnh những cái tin tức mảng xang ở trên các việc xảy ra, đương như những cái bong bóng nổi trên mặt nước.

Bây giờ bẩn đã đến lúc phải đáng một vai cần mà tỏ một cái hình dạng khác-khỉnh nhất trong thế kỷ ấy, mà có lẽ đồng thời những người thợ vẽ họa hình giống thế nào, thì đây tả cũng hệt như thế.

Côn-bê là một người mà nhà Sắ-kỷ cũng nhà Luân-lý cũng không có chỉ dị nghị được.

Côn bê hơn vua Lô-ý tháp tứ mươi ba tuổi, Côn bê là viên kỳ-bổ phụ đạo của nhà vua. Nhưng ở trước thước, bảo là bèo thì khi quá, bảo là gầy thì phải hơn, mắt thì trũng, mặt thì hèn, tóc rễ tre mà thưa rễnh. Những người đồng thời nói rằng vì tóc thế nên nóm phải đội mũ. Cặp mắt rất là nghiêm nghị, mà khô khắc, cái cách cương cường ấy đối với kẻ dưới là kiên cũng, mà đối với người trên thì ra bộ đạo đức. Lác nào cũng có cái vẻ kiên ngạo, đủ khi một mình soi gương cũng vậy. Ấy cái hình trạng bề ngoài thì thế đấy.

Còn như tính hạnh của Côn-bê, thì thiên hạ khen rằng có đại tài trong việc giữ sổ sách, lại khéo làm những việc cần tàn rào màng nhện. Côn-bê lại nghĩ được cách bắt các quan trấn thủ ở biên thùy phải thu thuế mà nuôi thế — tốt ấn, chớ không phải phát lương. Côn-bê bởi phần khéo như thế, vì có cái tính nết qui hóa

(Còn nữa)

Cải chính

Trong số báo 1689 ra ngày 3 Novembre 1923 trong mục Tiểu-thuyết e Mười năm về sau » thợ sắp chữ sắp lầm nhiều chỗ, vậy nay cải, chính lại cho đúng.

Cột thứ hai, dòng thứ 20, *không phạm* sắp lầm là *không phải*, dòng thứ 22, *cái thời* sắp lầm là *cái thôi*.

Cột thứ ba, dòng thứ 4 *Tiên-tướng*, sắp lầm là *Thiên-tướng*, dòng thứ 27. *Lại-tướng* sắp lầm là *Lạ-tướng*.

Cột thứ tư dòng thứ 21 *một đồng* sắp lầm ra *một đông*, dòng thứ 23, *Bệ-tước ở nhờ tế, canh học đỏ lại tăng*, thêm chữ ở.

Cột thứ năm, dòng thứ 20, *của ông* sắp lầm ra *cưu ông*.

ĐỒNG-HỒ MẠ VÀNG

Máy ký-nê, 15 chân kính

Một đồ kim cổ chất đẹp quang

BẢO HÀNH 20 NĂM

Giá: . . . . . 11 $ 50

Bán ở hiệu:

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

PHÒNG - THĂM - BỆNH

của quan

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thường thụ đi ngự đàng Bắc-Kỳ nội-tỉnh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai-cập) Huế.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Phòng thăm bệnh số 1 PHỐ HÀNG GIA-LONG, 23

Ở KHÁM BỆNH : Giờ 2 đồng một lần

2010

Hỡi kẻ phải đau

Nay hỡi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngã lạnh, phải đau khi quản mà đi chữa thuốc không phải dừng, hoặc là đã hoàng chữa nhiều nhưng chưa khỏi, nay hỡi những người phải đau khi quản đi khám nhiều, hoặc phải đau ở phổi ; nay hỡi các người phải những lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tế nhược tên. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nên các người không muốn giống Nam Việt hoá mòn đi, nên các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bác-sĩ MONTÈS số 54 Paul-Bert Hanoi mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 bạc. Sang và chiều uống khi ăn cơm, thì nằng nặc khỏi rồi, uống một lọ, thì thấy khỏe mạnh và hớt đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . . 0 $ 90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, lại có ích cho đàn bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ mùi nâu (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh ho rất thần hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . . 1 $ 90

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4 f. 45

Đổ 6 $ 65 đến 9 $ 70

Sáu lọ. . . . . 24 f. 50

Đổ 3 $ 60 đến 3 $ 70

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS

Thuốc (mầu-đỏ) bổ huyết

Mỗi chai phần tư lít. 1 $ 00

Một lít. 3 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT

Simple et créosoté. Dầu cá viên hạng bổ tỳ và hạm chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe, bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến hãn-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi, thì càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng thì thì chỉ trong 24 giờ là khỏi

Bào chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

Khánh thành đài kỷ-niệm ở Haiphong. — Quan Thống-sứ Monguillot và quan Thống-soái Brondlat đến ngày 11 này, sau khi điện-binh, sẽ xuống Haiphong dự lễ khánh-thành đài Kỷ-niệm các chiến sĩ trận vong.

Hội chợ Hanoi. — Chuyến tàu *Songkoi* ở Saigon ra vừa rồi có mang ra Hanoi 150 hòm đồng hàng hóa bày tại Hội-chợ, nhiều nhất là gạo và cao su

Các phi-trường Xiêm-la. — Các quan võ phi cơ Xiêm-la đã qua Korat và ngày thứ bảy vừa rồi đi tới Lakone. Ngày hôm nhì-nhật đi qua rặng núi Trường-sơn. Khi tới Vinh thì hỏn chiếc máy bay của Xiêm-la sẽ hạ để nghỉ và chừng 4 giờ chiều hôm mồng 9 thì sẽ tới Bạch-mai.

Ngày hôm qua đã có hai chiếc máy ở Bạch-mai bay vào Vinh để đón máy Xiêm-la.

Sáng 11, các phi-cơ Xiêm-la sẽ dự cuộc diễu binh ở Hanoi, rồi một giờ chiều đi ô-tô xuống Haiphong dự lễ khánh thành bia Kỷ-niệm các chiến-sĩ trận vong

Ngày 14 các quan võ sẽ đi Đồ-sơn, đến đêm thì xuống tàu đi thăm vịnh Hạ-long.

Khánh thành Y-viện Pasteur ở Bangkok. — Bản quán được tin rằng đến ngày 7 Décembre này tại Bangkok (tỉnh thành Xiêm-la) sẽ làm lễ khánh thành y-viện Pasteur. Chính-phủ Đông-Pháp đã cử quan bác-sĩ Le Roy des Barres đến ngày ấy thì sang Xiêm dự lễ. Chừng hạ tuần tháng này thì ngài đáp tàu về Nam kỳ để sang Xiêm.

Thi lục sự. — Sáng hôm nay hồi 8 giờ tại phủ Thống-sứ đã mở kỳ thi tham-tá lục sự và thư-ký lục sự. 36 tuyển viên nạch là 45 mà chỉ có 25 người đến trọ thi.

Kỳ thi nhất hạn trong 3 giờ, đầu bài như sau này :

Combien les tribunaux indigènes au Tonkin comprennent-ils de degrés de juridiction et où siègent-ils ? Quelle est leur composition et quelles sont les matières de leur compétence.

Ai biết bảo dùm!

Một con chó cái sắn, 14 tháng, trắng và mũi nâu, hai chân sau có huyền đỏ, đuôi cộc một khúc vẫn độ 15 centimètres. Lạc hồi 9 giờ sáng hôm 6 Novembre ; vậy ai biết đâu xin mách dùm, tại bản-quán, sẽ xin có lời nói lại.

3346

Cuộc diễn thuyết. — Hôm chủ nhật hồi 3 giờ chiều ông Trần trọng Kim đã diễn-thuyết bài thứ hai về đức Khổng-tử ở Hội V. N. T. N. Trong bài diễn-thuyết này ngài lý cũng rất là biện bạch chứng cớ như bài trước, ông Kim đã đem phân tách các thứ kinh tịch của đức Thánh và của các nhà giải-thích, giảng thoa một cách so sánh về lịch-sử và lẽ-lý-học rất hay của đức Khổng tử và ông Mạnh-tử.

Cuộc diễn-thuyết hôm ấy có đến hơn một trăm người nghe rất là chú-ý và đều vỗ tay khen ngợi vang lừng.

Kỳ sau (chủ nhật 19 Novembre) M. Monet là chánh đốc hội sẽ diễn-thuyết về mục : « Vật tổ và công tạo » nói về căn nguyên cội rễ và sự chuyển vận biến hóa các tinh tú.

Kỳ sau nữa (3 Décembre) thì ông Kim sẽ diễn một bài về ông Liễu-tử

Chủ nhật hôm qua đã diễn-thuyết xong có chớp ảnh, rồi đến hội-viên đi họp nhau bàn về việc mở báo của hội, sau nữa đến tối thì các hội-viên trí-sự và các ấy-viên cũng dự tiệc cơm vui vẻ ở nhà ăn Hội-quán.

Hội V. N. T. N. lai cảo.

Lễ khánh-thành. — Chùa Tan ở Hanoi, hầu ai ai cũng biết là một nơi danh-lam ở chốn Long-thành, đã trải bao phen vỡ đã phong chăng đến nỗi phong-cảnh tiêu điều, cỏ-hoa rầu-rĩ. Nay nhờ có tự-tăng, M. Gianh và hội ấy-não đứng lên tu bổ lại, nên có vẻ trang-lệ hơn xưa.

Tháng chín ta vừa rồi, từ ngày mồng 9 đến ngày 12, đã làm lễ khánh thành, các quan thân và thập phương đến lễ đông lắm.

Tuy nhiên, việc sửa-sang công-trình hiện đại, chưa được thập phần toàn-mỹ, nên tự-tăng cũng hội bảy bảo cần phải bán hơn 8 sào đất, tọa lạc tại địa phận làng Linh-sở (3200 thước tây) để lấy tiền tu-bổ nốt cho viên thành quả phúc.

Trường Sư-phạm. — Các học-sinh năm thứ tư trường Nam Sư-phạm có tên sau này được học tại năm thứ tư, lương mỗi tháng 8 đồng, hoặc ăn ở tại trường mà không phải trả tiền.

MM. Vũ-huy-Chan, Phan-đình-Bảo Trần-văn-Phúc, Vũ-tân-Sam, Lại-quốc-Thái.

Lời cảm ơn. — Chúng tôi có lời cảm tạ các cụ, các ông, các bà đã tỏ tình thân-ái, gửi giấy chia buồn, cho đồ phúng và đi đưa đám thân-phụ, tổ-phụ chúng tôi là :

M. **TÔNG-SƠN-ĐƯỜNG**

tạ thế tại Hanoi, cất đám ngày chủ-nhật vừa rồi.

Trong khi tang-gia bối rối, có điều gì sơ suất, xin các cụ, các ông, các bà tha thứ cho, chúng tôi xin minh-khảo.

Ai-tử : Tông-nguyên-Lễ
Tông-sơn-Thi
Tông-sơn-Minh
Hôn-nữ : Hoàng-thị-Nội
Trương thị-Phúc
Đích tôn : Tông-lịch-Cường
Nội-tôn : Tông lịch-Bằng
Tông-nguyên-Vân
Tông-lệ Dung
Tông-lệ-Chi
Đồng gia bái tạ

Ái tín. — Bản-quán được tin buồn rằng cụ Nguyễn-duy Đang tạ thân phụ M. Ng-trọng-Viện thư-ký thượng hạng sở tài-chính Hanoi và M. Ng hữu-Gung thư ký hội học sở Công-chính tại Thanh hóa vừa tạ thế tại nhà phố hàng Bèn ngày 6 Novembre.

Năm nay cụ thọ 66 tuổi.

Đến ngày mai 7 Novembre, hồi 12 giờ trưa thì cất đám an táng tại làng Thụy-phương, huyện Hoàn-long.

Bản-quán có lời viếng cụ và chia buồn cùng quí quyến.

***

Bản quán lại được tin buồn rằng M. Sâm là một nhà hội-họa Trung-hoa tạ thế sáng hôm nay tại phố hàng Trai. Vậy xin có lời chia buồn với quí quyến

Tòa án Trùng-trị. — Sáng hôm nay Tòa án Trùng-trị xử những việc sau này :

Việc ích-hữu thư-xã. — Việc M. Nguyễn-mạnh-Bổng là trợ bút báo *Hữu-thanh* và thư-ký hội ích-hữu Thư-xã bị thưa về việc lấy giấy mẹ của hội ấy hoãn hai tuần lễ nữa để xét xem M. Nghiêm-Vịnh biện đương làm chủ-nhiệm hội ấy có quyền được kiện không đã.

Việc hiệu Vạn-Ích. — Phan-thị-Sảo tức Vạn-Ích ở phố hàng Cân bị Mme Ng-thị-Lương tức Vạn-Đức ở phố hàng Mã-mây thưa rằng hôm 22 tháng 8 tây vừa rồi làm tờ hợp đồng lấy 3900 đồng để đong ngô và hẹn ngày đến lấy đến lúc hiệu Vạn-Đức chiều tờ hợp-đồng đến lấy ngô thì không có, cách thức buôn bán như thế là đánh lừa. Tòa hỏi nguyên bị và chứng tá càng nghe nhời cãi của luật sư hai bên rồi hoãn để nghị án.

Trống cự linh Cảnh-sát. — Hôm mồng 4 tháng mười tây vừa rồi vào hồi 9 giờ tối M. Ng-văn-Trúc là thư ký cho sở tư đi xe nhà qua phố hàng Điếu. Bấy giờ có người linh Cảnh-sát tây đi tuần ở đấy thấy đèn xe tắt gọi lại và nhân thế hỏi thì ở đâu đấy tờ xéo xe, Ng-văn-Trúc trả lời một cách khinh bỉ và vô phép bằng tiếng Pháp cũng là tỏ ý chống cự người linh Cảnh-sát ấy. Tòa phạt Ng-văn-Trúc 1 tháng tù và 100 quan.

Đập tỏ hắt lương. — Tên Ng-văn-Hảo thợ Cầu phải phạt 3 tháng tù về tội ăn cắp đồ đạc của chủ đáng giá 4 đồng.

Ăn cắp của chủ. — Tên Đỗ-văn Tích hôm 23 tháng 10 tây vừa rồi ăn cắp của chủ những đồ lặt vặt đem đến nhà Nguyễn thị Xuân cầm lấy tiền mua thuốc phiện để hút. Có người mật thám thấy tên ấy lượng đem đồ đạc lại đấy sinh nghi liền đến báo chủ và khám nhà thị Xuân thì quả bắt được mấy cái đĩa của chủ. Tòa phạt tên Tích 3 tháng tù về tội ăn cắp của chủ và tên Ng-thị-Xuân 1 tháng tù về tội chưa đồ ăn cắp vì xét thấy bị cáo là cần ăn cắp tham lợi mà cầm.

Việc đám bài cào. — Việc Nguyễn-thị-Cố tức Trương-Cố bị thưa đã đánh bài cào ở phố hàng Gai hoãn 15 hôm nữa mới xét.

Đời tên. — M. Nguyễn-đình-Đang, quán làng Đại-từ tổng Lương-xá huyện Chương-mỹ (Hà-đông) được phép đổi tên là Ng-đình-Ban.

M. Đặng-v Nhân, trợ-giáo tại trường kỹ-nghệ Haiphong quán làng Văn-xá tổng Đặu-nhuế, huyện Nam-xang (Hà-nam) được phép đổi tên là **Đặng-v-Nhân.**

Ngạch Học-chính. — M Vũ-ngọc-Thỉ trợ giáo tập-sự ở Lập-bái huyện Hưng-nhân (Thái-bình) được từ chức kể từ ngày 1er Novembre 1922.

Trường Thăm-phái ở Sơn la. — Trong số báo trước bản quán đã nói rằng quan Thống-sứ có mở tại Sơn-la một trường Thăm-phái cho lính lệ và hạt binh thứ tư (Lai-châu) Việc dạy học ở trường ấy, giao cho M. Lê-đình-Thiện, thư-ký tòa sứ tỉnh ấy, phụ cấp mỗi tháng được 10 đồng Những người có tên sau này mỗi tháng được 6 đồng kể từ ngày 1er Octobre 1922 để theo học tại trường ấy :

MM. Hoàng-v-Bạo, quản tại Bản-hẹo, châu Mai-sơn (Sơn-la) ; Xa-ngọc-Chính, quản tại Bản-ca-bó, châu Mộc-sơn (Sơn-la) ; Đèo v-Vạo, quản tại Hương-lang bạ Lai-châu ; Đèo chính-Chan, quản tại Mương-chiêng, châu Quỳnh-nhai (Lai-châu).

Lại một cuộc xổ số nữa — Mấy hội ái-hữu của những người Tây-Nam làm công ở các sở buôn, hội những người Pháp kỳ cựu ở Bắc-kỳ, hội Hỉnh cựu Lê-đương vân vân có rủ nhau làm một đơn xin phép quan Thống-sứ mở một cuộc xổ số để lấy tiền giúp cho hội.

Liễu học phí. — Phàm con trẻ các nhà giáo-sư (trợ-giáo, giáo-học bực Sơ-đẳng hay là Trung đẳng) mà học tại trường Bảo-hộ hay là trường Nữ lưu học-sinh thì được miễn tiền học phí

THUỐC MỚI

(Gia-truyền)

Nhiều nhà xưa kia vẫn tin dùng thuốc của ông lương Hoạt (hiệu Long-Hòa) có khi trông nhầm môn thuốc này thất lạc ; không mấy người biết rằng tôi vẫn nối rõi khoa học chính ông thân sinh tôi tâm truyền cho. Song cũng vì bấy nay ý tôi không thích treo biển, quảng cáo, để cầu lợi một cách như mọi mối sinh nhai khác.

Nay tôi vâng theo lời khuyên nhủ của các bậc lão thành khắn khoản ; vậy xin đứng lên dụng lấy môn thuốc của tổ phụ. Xin có mấy nhời cho các nhà quen biết cũ, và xin kể chuyện để các ngài hay :

Xin rằng : Hễ có ai cầu khẩn tìm đến môn thuốc nhà tôi, hoặc có trông là thất lạc ra nữa, thời xin ngài đem những nhời này nhắc giúp cho.

Tôi chữa đủ bệnh người lớn, trẻ con, nội thương, ngoại cảm, làm đủ thuốc thang, cao, hoàn, tán, lại có cả đơn nữa.

Có bán thuốc chữa bệnh HÔI-NÁCH thật hay. Ai đã lấy nhầm phải thứ thuốc nào không đắc chân truyền, làm sai căn lạng mà tiền mất tật vẫn mang, kíp nên dùng ngay thuốc này kinh nghiệm hơn 30 năm nay rồi. Đóng làm 2 hạng hộp : nhỏn 1 p. 00, nhỏ 0p.50, cùng các thuốc : lậu, giang, thiên-truỵ, sản hậu, khí hư, khái huyết, nhiều thứ thuốc khác nữa, thứ nào cũng có kinh-nghiệm cả.

Long-Hòa, Vũ-nguyên-Phỏ
18 Rue des Ferblantiers — Hanoi

VIỆC BẮC-KỲ

SƠN-TÂY

Lễ Độ-vong. — Đúng 8 giờ sáng tối cả các quan Tây và quan Ta đến Nhà-thờ để dự lễ. Xong rồi lên nghĩa-địa Tây để tảo mộ. Lễ năm nay có một điều đặc biệt hơn mọi năm là cả các quan có lên chữa Linh-sơn để làm lễ cầu mát cho các vong hồn người Nam tử trận tại qui-quốc. Có mấy vị sư mặc áo cà sa ra tụng kinh làm lễ, đến hơn 10 giờ thì xong.

Hội Đình chiến. — Đến 11 Novembre này là ngày hội đình-chiến có đủ các trò chơi. Chương trình hội như sau này :

Ngày 10 Novembre 1922

20 giờ rưỡi : Rước đèn — Thi đèn.

(Xem trang thứ tư)

Quan Đốc-tờ Bi-cơ man

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh :

Bộ sinh, chứng bệnh đàn-bà, càng con-gái, các chứng sài trẻ con. Bịnh đau mắt, bệnh giang-mai và bệnh ngoài da, càng nhiều các thứ bệnh khác, vân vân..

Phòng khám bệnh ở gần cuối phố Gia-long, số nhà 33. Bắt đầu từ 1 giờ đến 6 giờ chiều. Ông nói số 214.

2047

Bán lẻ và bán cắt

Giá thực hạ :

Pháo Flammes de bengale ngũ sắc

VỀ NGÀY KỶ-NIỆM ĐÌNH-CHIẾN

Xin viết thư về hiệu **Hương Ký** *78 Hàng-Trống, Hanoi, lấy giá.*

2345

Đố ai không phải xem mục này ?

Không phải đám đố, chỉ xin các ngài nhớ cho rằng hiệu **Khương-sơn**, số 29, phố hàng Đào, Hanoi có bán tạp-hóa và dệt các thứ màn rộng khổ, các thứ vải và khăn mặt v. v. Lại có xưởng dệt ở làng Khương-trung Hà-đông. Mới các ngài chiếu-cố. Chủ-nhân là M. Phạm-đình-Điểm sẽ xin hoan-nghênh một cách rất là trân-trọng.

2098

祥和裕

YU-WO-TSEONG

48, Phố Hàng Ngang. 48

HANOI

Kính trình các quý-khách biết : Bán-hiệu có bán : Gấm, vóc, nhiễu, kỷ-cầu, thượng-hải, kim-ngân-đoan, cẩm-châu, lọa lục-soạn, đạ, the, xuyến, lĩnh, nâng Saigon, hàng Bắc, các thứ vải và tạp hóa, vân vân...

Hàng tốt — Bán rẻ!

Quý-khách ở xa xin gửi thơ, bản-hiệu sẽ gửi ngay hàng theo lối lĩnh-hóa giao-ngân (Contre-remboursement).

2010

BẠCH-THÁI-TÔNG

SỞ VẬN TẢI

80, Bd Carreau (Phố Nhà)

(ở gần La-ga Hanoi)

TÉLÉPHONE 312

Đọn nhà — xe đi đọc — xe hàng hóa ở trong thành-phố và đi về khắp cả các nơi hẳng xe ngựa.

Rất nhanh và cẩn thận

GIÁ RẤT RẺ

2091

Các hiếu-chủ nên biết

Ngày 29 Juin 1922 bản hội đã đăng báo trong một tháng để các hiếu-chủ có mó ký táng trong đất Phác-trang biết : Năm nay hãn hội định cải táng những mộ ở trong khu Đình Nhất từ năm 1906 cho đến năm 1913 mà không thấy ai thăm viếng, đem đi táng trong một khu riêng.

Nay bản-hội nhắc lại để các hiếu-chủ biết là bản hội định đến ngày mùng *8 tháng mười ta* tức là ngày *26 Novembre 1922* thì sẽ bắt đầu bốc những mộ ở trong khu ấy.

Hợp - Thiện - Hội kính cáo

Vôi Chợ-gành

Chúng tôi mới lập lò vôi ở Chợ gành, nói rõi trắng và tốt, giá tính hạ hơn các nơi. Các quý-khách chiếu cố xin cứ gửi thư cho M. Lê-hưng-Tuyên, gare Chợ-gành. Phòng giấy ở Hanoi, phố hàng Gai, số nhà 99.

4035

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các bệnh cần bản-hiệu, đến khi sẽ mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không tốt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đăng-bộ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẮN-NHIÊN 祭

Tối thứ hai :

MÀ - CHẤN - HƯNG

Tối thứ ba :

TÔNG TRẦN TRA

KIỆN CÁNH ĐA

Tích nông rõi có bổ ích cho nhà chính-trị và nhà giáo-dục mà tại cái trò suốt từ đầu đến cuối.

Nói trước

Bản-hội đang sửa tìm tích hát rất hay để đến 11 này diễn ban ngày hiện liệt qui.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 1er đến thứ ba 7 Novembre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp tối 8 giờ chiếu, thứ bảy chớp 6 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« CON PHƯỢNG MÀI CON »

Hài thứ VIII

Nghỉ

ĐƯỜNG ERNOA

Bi-hài kịch rất lý thú giải 5 hồi

NGƯỜI HẦU-CẬN GÁI

Hài - kịch

Tuần sau có :

CHARLOT ĐÓNG TRÒ

« 20 PHÚT ÁI-TÌNH »

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiếu thứ bảy

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八廿牌門衙廂行商河東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiếu khách, chẳng những là bán giá thật rẻ, lại còn cẩn ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thứ, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, bỏ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ rất qui, lối cũ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông đáng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tử bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ lâu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giám hà tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi sẵn sàng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

Bijoutier, n° 28, Rue des Fourrures, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ "Kho Sách Xưa Quán Ven Đường". (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Ngày 11 Novembre 1922

6 giờ : Kèn réveil an campagne.
7 giờ : Điểm tâm.
8 giờ đến 10 giờ : Cắt kéo — Liếm chão — Nhảy tới.
15 giờ : Leo cây — Chọc tháng — Đẹp nỗi — Thi xe đạp.

HÒA-BÌNH

Cọp hại người. — Hồi đầu tháng tám An-ngơn, ở tổng Ram thuộc chân Lương sơn, tỉnh Hòa bình, có một thầy đồ người Kinh, vào làng ấy dạy học, đêm nằm ở trên nhà sàn, bị con hổ ở ngoài rừng chui vào gặm sàn lấy mồi lên xé nát ra mà bắt người học-trò ấy đem xuống, tác bấy giờ đương đêm thì nhà chủ nhà ấy cũng sợ quá mà không dám bỏ hoàn lên, vì trời tối quá, đến sáng ngày mới kêu dẫ làng xóm đến để tìm xác thì nó ăn ở dưới sàn nhà mình chỉ còn có năm ngón tay mà thôi, không biết nó to bằng ngần nào mà ăn khỏe như vậy. Lại cuối tháng ấy, ngày hôm 25 thì ở làng Ké-sơn cũng thuộc về châu ấy, người vợ người pha-ý, hồi dương trưa, đương chơi với chị em ở trước nhà mình, bỗng đâu con hổ vào bắt mà tha ra đương, người nhà ấy kêu la lên thì làng xóm đem cồng chiêng súng ống đuổi theo ma lấy lại xác người ấy, thì nó đã ăn mất một đùi rồi. Ngứ mà ghê sợ thay cho những dân làm-phận cái nại bỏ hoạn kịch-liệt như thế, thì sự làm ăn đi lại quảng là thêm nỗi nguy nan ra ?

Hiện bây giờ ở nơi ấy nó đến đêm thì nhà nào cũng đành công để giữ gìn cái nạn ác-ma ấy. Ta mong rằng quan trên sẽ lưu cách trừ nại cho dân.

BẮC-GIANG

Sở Tuần-cảnh. — M. Ng-v Đỉnh, thông-ngôn pupille ở sở Tuần-cảnh Pau-lơng-thương, vì phạm lỗi nặng, nay phải cách chức.

M. Lê-v Ninh, là cai tuần-cảnh, được bổ thông-ngôn tùy. tương mới tháng 30 đồng và kiêm cả việc đo ngươi, phụ cấp mỗi tháng là 1p50

NAM-ĐỊNH

Thói xấu nên trừng trị. — Phu xe ở dinh này, hoặc xe cao-su hay xe sắt cũng vậy, có lắm thói xấu rất nên trừng trị.

Một là cái thói hay vòi. — Trả thế nào chúng cũng vòi, người tỉnh thanh thói nọa ra chúng mới không dám vòi, còn người nhà quê ta thói quông hay vòi lắm mà không cho chúng thì chúng làm rắc rối có khi lỡ cả việc của người ta.

Thường thấy nhiều người lỡ tàu thủy hay xe hỏa cũng vì bọn phu xe hay những người đưa qua chúng.

Hai là cái tho làm như cướp giật. Hễ đến giờ tàu thủy hay xe hỏa về thời lũ ngựa người đã kéo đến rất đông, xe để ngổn ngang từ phía, có khi không có lối mà đi ; còn bọn phu xe thời cứ tự do tiến đến trước mặt hành khách, miệng vừa mời thời tay liền nựng gói lôi lôi kéo kéo, chẳng khác gì cướp giật cướt nào.

Ấy cũng vì thế mà nhiều người nhất là trong khi đêm tối — hễ ai không nhanh mất là đỡ đạc đi đời.

Việc này là trông nhắc lại để những người có trách nhiệm về việc trấn phòng nên lưu ý đến mà trừng trị những bọn ta nhũng nhiễu ấy đi.

Làm quan lớn quá ! — Gần nay có một quan lớn giữ việc rinh ra rất lắm, cũng chỉ vì một cái nói chẳng mất gì nhọ nhập thiện cho cả chiều nhau mà gọi trận đi làm giảm mất cả những lời tôn kính.

Nhiều người gần quê mình chẳng làm quan một ngày nào mà cũng tự nhận là quan lớn, ai gọi là quan lớn thì hí hửng như con trẻ được cái bánh, ai không gọi thế thì xem chừng không đủ thích.

Ấy cũng vì lắm kẻ có tinh hiếu hư danh như thế cho nên cái tiếng quan lớn ở đây nặng nỗ chán cả tai, thậm chí có anh xưa nay vốn danh phận tợ hơn cái bị ri, lại kiếm cả cơ gian bạc lận, gã thổ đồ bỗ, xỏ xiên lừa đảo, đến nay nhờ có đồng tiền phi nghĩa làm nên nhà rộng cửa cao cũng bắt người nhỏ kêu bằng quan lớn.

Ấy mới rõ là quan lớn phường quèo !!

HƯNG-YÊN

Lễ độ-vong. — Sáng thứ năm 2 Novembre, hồi 2 giờ, tại Nhà thờ Hưng-yên có làm lễ độ-vong cho những người tử trận.

Dự lễ có quan quản Công-sứ và quí phu-nhân các quí quan và quí bà-đầm, quan Tuần, quan Án, quan Thương, quan Huyện sở tại và các viên tổng xa các sở rất khắp mặt.

Lễ độ-vong xong, các quan ra làm lễ tại nghĩa địa và ở chân đài Kỷ-niệm chiến-sĩ trận vong. Lễ kỷ-niệm các chiến-sĩ bản xứ thì làm tại chùa Chuông ở đó có tụng kinh mời ngày một đêm. Quan chánh Sứ và các quí-quan có lên chùa thị lễ.

Thuyền chuyển. — Nhân ông Vũ-gia-Tường, phán sự tòa Sứ Hội-trưởng Hội Trí-tri và mấy ông phán sự đồng tòa cũng là hội viên Hội Trí tri sắp thuyên đi nơi khác thì anh em trong hội có rủ nhau đặt tiệc để liễn biệt các ông.

PHÚ-LÝ

Thuyên chuyển. — M. Ng-hữu-Hậu, tri nuyên Duy tiên, nay có tin đổi đi huyện Quỳnh-côi. Ông là người thanh liêm cần mẫn, có nhiệt âm đối với chức vụ, có chân thành thương đến dân con, những việc tuần phòng, giáo dục, mà nhất là việc cải-lương trong hạt, ông thật đã nết sức sửa sang. Nay nghe tin ông cải nhậm nơi xa, trên liêu - hữu thân hằng, dưới dân chúng trong hạt thấy đều mến tiếc, cái cảm tình quyến luyến rất là mặn nồng. Vậy bản quán có lời chúc ông thượng lộ bình an.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán 0 $ 15 cước báo, chừa lại thế nào thì biểu rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai nhãn (0 $ 2 bằng tem cũng được) để chỉ tiêu giấy quản khảo.

Để xi không gửi tiền theo thì cứ để nguyên như cũ hoặc phải trả nộp hơn.

VIỆC KINH-ĐÔ

Đào đất tìm vàng. — Tục đất tìm vàng tức là cái nghĩa của câu « thổn thổn kim ». câu ấy chỉ nghĩa người ý sự ăn làm của kẻ nông-phu đối với cái giá trị của đất đai là quí hóa đường ấy và có ý khuyến miễn cho những kẻ tay hòm chưa lấm gia thêm tánh siêng năng.

Cái ngụ ý ấy hẳn có như thế, thật tưởng cũng do bởi kẻ biết ăn làm biết gìn giữ thời một tấc đất cũng là một tấc vàng vậy.

Số là ở làng Nguyệt-biều có ông hưu quan khi trong vườn ông có một vại đất trồng rau tía bằng một chiếc chiếu, miếng đất ấy ông trồng toàn một thứ rau tía. Năm ngoái nhân có chứng ghịp (grippe) chứng ấy ăn thuốc gì cũng khó có công hiệu cho bằng thứ lá ấy, chỉ đêm cho nhỏ rồi vắt lấy nước mà thoa cả mình, lại lấy khoai khô rang cho vàng rồi nấu lấy nước mà uống; hai vị ấy chuyên trị bệnh ghịp rất chóng lành. Vậy trong một khoản bệnh ghịp năm ngoái ông bán lá rau tía được quá năm đồng bạc; ông thấy cái bệnh ghịp thường có, mà lá ấy thời vẫn ít ai trồng. Tự đó thời ông trồng thêm đến một vài sào thứ rau ấy và ba bốn sào khoai lang, khi đã có củ thời ông sắt mà phơi khô rồi để dành chờ khi có bệnh ghịp đề đem ra bán.

Năm nay bệnh ghịp nhiều quá, thu nong ngoài nhờ rau ấy cứu, khoai một lon giá một hai hào cũng có người dùng và rau tía một lá một xu cũng có kẻ đến tận nhà mà lấy lọc đề mua nấy cho được. Nhà ông sắn có hai kho ấy ông cho người nhà đem đến các xứ trong hạt Thừa thiên bán mỗi ngày được rất nhiều, nghe đâu ông đã thu được một số tiền hơn 500 bạc.

Chỉ trong mấy sào đất mà hoạch lợi được bấy nhiêu, ấy chỉ biết suy ngợi và có tánh linh khéo tính khéo toán là được. Phàm là việc gì mà có biết cải cơ quan thời làm được hiệu nghiệm cả khéo vụng chỉ tại lòng người thôi !

Xây vôi Đông-giao lợi lâm

XIN LẠI

Mme THAM HAI

14, Phố Hàng-Cá (Đông-thuận)

mà lấy mẫu với về tôi thử thì tư khắc các qui-khách biết rằng vôi Đông-giao nó gấp đôi mọi thứ vôi khác.

2088

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Paiements en timbres-poste)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trư ra những tiền đồi chẵn, còn thì bản-quán không nhận lấy gì trả bằng con-niêm cả.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan-Bảo-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 26

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, ký các phố đều có bán

THUỐC SOLUTION R. của ông BOLBÉ đề chữa e-phiên
SOLUTION R. BOLBÉ
2$ một chai
Chữa một mũi sẽ khỏi. Muốn dùng thuốc này phải xin đơn quan Bảo-tá người Pháp thì mới có bán được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1$ 00 một lọ
Thuốc nhỏ mắt, làm thuốc, mỗi một thang chữa làm việc gì, dùng thuốc này hợp lắm.

Máy thứ bán-hiệu này bán :
Các thứ thuốc nước đóng lọ tiêm để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 606, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho gió SIROP PECTORAL thuốc cả người lớn
Thuốc lào chỉ người lạm dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc mạnh — 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thạo — 0 $ 60 một chai
Chữa rất chóng lắm : chẳng bị ảnh hưởng về thuốc uống kiniquelique và thứ thuốc bismuthique của Bảo-hiệu thì phải. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người khỏi rồi.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Thứ thuốc Minh-đan-tu-nhân. Kinh-nguyệt không điều, ra khí-hư bạch-đới đau bụng, ra trắng, uống thuốc này đều mau sạch lại mau đẻ con khỏe.

ĐỒ BUỘC THUỐC
đủ dùng để thí-nghiệm hóa-học

BỘ MO-SÉ
8 $ 90 một chai 1/4 LITRE
Trị bệnh giang mai rất hiệu nghiệm. Dùng thuốc tiêm rất thì nên những thuốc này cho tiện nguy! Dùng thuốc khác rồi uống cho phải uống thuốc này thì mới chóng khỏi được. Thuốc này rất hay, rất quí, vì chẳng hại gì đến sự sinh con, lại bổ cho người ta khỏe.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn 1/2 LITRE. Giá có 5 $ 00 mà thôi.

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Các thứ đồ đầu và đồ điện

Đèn lồng, để trần, mạ kền thực đẹp, cỏ số 14. . . . . 19 f. 50
Đèn cao, để trần, mạ kền thực đẹp, cỏ số 10. . . . . 15 f 00
Đèn cao, cột agathine, để trần, bằng đồng thực đẹp, cỏ số 14. . . . . 35 f. 00
Đèn cao vừa, để mạ kền thực đẹp, cỏ số 14. . . . . 35 f. 00
Đèn điện các hạng, từ 25, 32 và 50 bougies, có một giá là 8 f. 90.
Mới có : Những thứ đèn điện, màng điện, chuông điện và các đồ phụ thêm vào đây, vân vân.
2074

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Đã năm mươi năm nay nhiều người cũng đã biết nước cỏ chất sắt là một thứ bổ lịch cho hệ não bộ bắt chước mà uống những danh tiếng đã rõ rệt ngàm vào trong nước như thế thì nước sẽ không bổ lắm gì cả, vì nếu người ta muốn cho nước với sắt mà ngấm vào trong thân thể được thì tất phải chế tạo ra cũng gì đó như nguyên chất của thứ ấy mới được. Chính một ông dược-danh-y là quan Bắc-sỹ Rabuteau ở Bale, nghĩ đến ra cái lợi của sắt mà chế ra viên thuốc để ngấm vào thân thể, là thuốc *Dragées Rabuteau* (thiệt đầu nai) thực là công hiệu lắm đồng.

Chỉ dùng vài lọ, để ăn thấy thịt nở lực mạnh mẽ, khỏe mạnh lạ lùng, trong mình khoan khoái.

Ăn cũng để tiêu và lại khỏe mạnh như thường.

Ở các hàng bào chế to đều có bán.

2.56

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán lại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rải, ở số 68 cũng phố ấy

Đủ các cách tiện-lợi và hoàn-toàn theo lối ăn ở của người Âu châu

Bản-quán thừa tiếp các quí khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2045

Hàng mới — Giá cực rẻ !

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, faille, cachemire, kimono-gân-épan, da Mông-tự cùng nhiều thứ vóc nhiều thật tốt mà bán giá cực rẻ để chiêu hàng. Vậy ngài nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đẹp.

Các thứ laine may complets và parisiennes, impermeable soie để may áo đi mưa, có nhiều mùi rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo
NAM-THỊNH, Tailleur
SOIERIES NOUVEAUTÉS
6, Rue des Cantonnais, Hanoi

Hiệu Société Française de Transports

7, Boulevard Bobillot, HANOI

Có **Dạ thâm** (drap noir) bán lẻ từ 4 $ 00 một thước
Chai ủ nước (bouteille isolante) hạng nào cũng sẵn
MUA BUÔN TÍNH GIÁ KHÁC

N° 227

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-BỈNH-MỤC *dịch thuật*

Vua *Thành-tôn* vắng mệnh ngồi ở phía tây, còn *Mạnh-lệ-quân* ngồi ở bên cạnh *Trưởng hoa* hoàng-hậu. Vua *Thành tôn* đưa mắt nhìn *Mạnh-lệ-quân* thì quả-nhiên là mình liễu xinh nhỏ, hình-dung yếu-đuối. Còn *Trưởng-hoa* hoàng-hậu thì là vẻ-tướng xuất thần, cho nên cốt-cách hơi thô một chút.

Vua *Thành-tôn* cười mà bảo *Mạnh-lệ-quân* rằng :

— *Lệ* tiên-sinh ngày nay cải-trang, trẫm tốc thay cho cái công liên trăng tam-nguyên và làm thừa-tướng, làm chủ-khảo chấm trường trong hẳy nhiêu lâu, thành ra nỗng-phí cả. Trẫm cũng thiệt mất một vị hiền-thần.

Mạnh-lệ quân chỉ đưa mắt nhìn, miệng tủm-tỉm cười mà không nói câu gì, thật là một cười trăm hoa đua nở vậy. Vua tôi đã hiểu ý nhau, đều cùng kích yếu. Hoàng-thái-hậu và *Trưởng-hoa* hoàng-hậu cũng đều cả cười,

Hoàng-thái-hậu bảo vua *Thành-tôn* rằng :

— Ta không có con gái, thánh-thương cũng không có em gái, bây giờ ta muốn nhận *Mạnh-lệ-quân* làm con.

Vua *Thành - tôn* ngẫm-nghĩ cười thầm : mẫu-hậu lại muốn cho trẫm làm một ông cu-cậu. Nghĩ vậy, liền cười mà đáp rằng :

— Mẫu-hậu nghĩ rất phải.

Nói xong, truyền nội-giám bày hương-án để làm lễ tế cáo thiên-địa. Hoàng thái-hậu chấm hương vào khấn. Khấn xong, *Mạnh-lệ-quân* dùng lễ « mẫu-nữ » sụp lạy Hoàng-thái-hậu, lại dùng lễ « Huynh-muội » sụp lạy vua *Thành-tôn*, rồi lại dùng lễ « Cô tẩu » sụp lạy *Trưởng-hoa* hoàng hậu. Bấy giờ mới rón rén ngồi xuống ghế.

Hoàng-thái-hậu bảo *Mạnh-lệ-quân* rằng :

— Con vốn tinh nghề y-thuật, ta đặt cho con là « *Bảo-hòa* công-chúa » Khi ra vào trong cung, được phép dùng loan-giá và ngũ-hạc triều-thiên kiệu. Phàm trong triều-đình có việc gì khó-khăn, đến cho được xử-đoán. Lại ban cho một cái roi « Trách vọng tiên » để đánh những kẻ bịnh-thẩn trái phép.

Mạnh-lệ-quân sụp lạy tạ ân. Vua *Thành-tôn* vì nam-nữ phải phân-biệt, có nhiều điều bất-tiện, mới đứng dậy lui ra. Hoàng thái-hậu ban yến. *Mạnh-lệ quân* lại thuật hết sự tình trong khi tưu-lạc. Hoàng-thái-hậu khen rằng :

— Thân gái một mình mà dám đi đường trường muôn dặm, thật không hổ bậc « Nữ trung hào-kiệt » vậy.

Uống rượu mãi cho đến một trời xế bóng mới tan. Khi tan tiệc, *Trưởng-hoa* hoàng-hậu lại dặn *Mạnh-lệ quân* rằng :

— Sáng mai em lại vào cung, để chị cùng sửa một tiệc rượu mừng mới được.

Nói xong, truyền nội-giám đưa ra cửa cung. *Mạnh-lệ-quân* lên kiệu về phủ, thuật chuyện cho người nhà nghe, cả nhà họ *Mạnh*, đều bội phần mừng-rỡ. Lại nói chuyện *Trưởng-hoa* hoàng-hậu về cung, thấy vua *Thành-tôn* đã ngồi ở đấy rồi, vua *Thành-tôn* hỏi *Trưởng-hoa* hoàng-hậu rằng :

— *Mạnh - lệ - quân* về rồi, phải không ?

Trưởng-hoa hoàng-hậu đáp rằng :

— Đã về rồi ! nhưng một người hiền-nữ như thế mà sao khi trước bỏ-bạ lại toan chém.

Vua *Thành-tôn* nói :

— Nàng phạm tội rất nặng, nên phải xử-trảm.

— Đã toan chém người ta, có sao vừa rồi lại kính trọng người ta như thế ? Quả-nhiên là bậc-bà có lòng tư khác vậy.

Vua *Thành-tôn* nói :

— Không cần phải cất làm chi cho phiền, để trẫm đưa một vật này cho hoàng-hậu xem.

Nói xong, liền thò tay vào trong mình lấy ra một cái gói đỏ, đặt ở trên bàn, rồi bảo *Trưởng-hoa* hoàng-hậu rằng :

— Hoàng-hậu thử đoán xem cái gì ở trong này ?

Trưởng-hoa hoàng-hậu nói :

— Tôi biết cái gì mà đoán được !

Vua *Thành-tôn* nói :

— Đây là một thứ của báu ở Tây-dương mới đưa đến, hoàng-hậu mở xem thì biết.

Trưởng hoa hoàng-hậu mở xem thì thấy đôi giầy thêu nhỏ, dài không đầy 3 tấc, dáng để hơi cũ, *Trưởng-hoa* hoàng-hậu nói :

— Trong cung chỉ có bà *Ôn-phi* là chân rất nhỏ, mà cũng không nhỏ đến như thế này. Chẳng hay chân ai lại đi vừa đôi giầy này ?

Vua *Thành-tôn* nói :

— Người em dâu mới, của hoàng-hậu đi vừa đôi giầy này đó !

Trưởng-hoa hoàng-hậu ngờ mà hỏi rằng :

— Quái lạ ! Giầy thêu của em dâu tôi, có sao lại ở trong mình bệ-hạ ?

Vua *Thành-tôn* cười mà bảo rằng :

— Hoàng-hậu chớ nên đa nghi mà sinh lòng ghen ghét. Nguyên là hai lần cung-nữ thảo được đôi giầy thêu này, về đến nửa đường gặp trẫm, trẫm mới chiếm lấy, rồi bắt chúng phải nói dối là *Lệ* thừa-tướng thổ-huyết, cho về phủ rồi. Ngày nay trẫm phiền hoàng-hậu đem đôi giầy thêu này giao trả bọ *Mạnh*.

Bấy giờ *Trưởng-hoa* hoàng-hậu mới hiểu chuyện, lại mỉm cười mà bảo rằng :

— Bệ-hạ giữ đôi giầy thêu này, quả là có lòng muốn tư-thông cùng bọ *Mạnh*. Ai ngờ bọ *Mạnh* tiết-tháo, dâng biếu xin cải-trang, không chịu theo ý bệ-hạ, cho nên bệ-hạ giận mà toan chém. Xem thế thì bệ-hạ chẳng những có lòng tư-khác mà lại tiếm-tâm bất-trung vậy.

Vua *Thành-tôn* cười mà bảo rằng :

— Một người có cái tài-mạo ấy thì ai không phải sinh lòng yêu mến. G.á sử hoàng-hậu làm nam-tử, được trông thấy người con gái như thế, chỉ sợ lại dùng dằng đến cái thủ-đoạn cường-gian mà thôi. Khi trẫm gặp hai lần cung-nữ ấy, nếu trẫm dùng cái thủ-đoạn cường-gian *Mạnh-lệ-quân*, còn gì mà không được, nhưng trẫm không gỡ dùng. Thế thì trẫm cũng là một người thánh-thực.

Trưởng-hoa hoàng-hậu nói :

Thế sao khi trước mặt Hoàng-thái-hậu, bệ-hạ còn dám cố cãi, bây giờ mới hỏi tâm mà chịu nhường *Hoàng phủ thiếu-hoa* vậy.

Vua *Thành-tôn* nói :

— Khi trước việc còn bí mật, chưa ai biết là nữ-lưu, vậy trẫm cũng không khỏi có lòng ám-muội. Nay bọ *Mạnh* đã dũng biểu xin cải-trang, nếu trẫm còn giữ đôi giầy thêu này thì thành ra vua bỏ vợ bỏ-tôi, không hợp lẽ-phép.

Nói xong, liền cáo-từ về cung riêng yên nghỉ. Sáng hôm sau, *Mạnh lệ-quân* vào triều-kiến Hoàng-thái-hậu. Hoàng-thái hậu nói :

— Con mau mau sang cung hoàng-hậu, kẻo để hoàng-hậu mong đợi.

Nói xong, truyền cung-nữ đưa *Mạnh-lệ-quân* sang triều-kiến *Trưởng-hoa* hoàng-hậu. *Trưởng hoa* hoàng-hậu mời ngồi rồi hỏi *Mạnh-lệ-quân* rằng :

— Em có đánh mất cái gì ở trong cung không ?

(Còn nữa).